

<p>Constantinum hoc quoque anno apparet mansisse Constantinopoli. 331 IMP. CONSTANT(INUS) A. AD ABLAVIUM P(RAEFECTUM) P(RAETORIO). Placet mulieri non licere propter suas pravas cupiditates marito repudium mittere exquisita causa, velut ebrioso aut aleatori aut mulierculario, nec vero maritis per quascumque occasiones uxores suas dimittere, sed in repudio mittendo a femina haec sola crimina inquiri, si homicidam vel medicamentarium vel sepulchrorum dissolutorem maritum suum esse probaverit, ut ita demum laudata omnem suam dotem recipiat. Nam si praeter haec tria crimina repudium marito miserit, oportet eam usque ad acuculam capitis in domo mariti deponere et pro tam magna sui confidentia in insulam deportari. In masculis etiam, si repudium mittant, haec tria crimina inquiri conveniet, si moecham vel medicamentariam vel conciliatricem repudiare voluerint. Nam si ab his criminibus liberam eiecerit, omnem dotem restituere debet et aliam non ducere. Quod si fecerit, priori coniugi facultas dabitur domum eius invadere et omnem dotem posterioris uxoris ad semet ipsam transferre pro iniuria sibi inlata [illata]. DAT ... BASSO ET ABLAVIO CONSS.</p> <p><i>Interpretatio.</i> Certis rebus et probatis causis, inter uxorem et maritum repudiandi locus patet; nam levi obiectione matrimonium solvere prohibentur. Quod si forte mulier dicat maritum suum aut ebriosum aut luxuriae deditum, non propterea repudiandus est, nisi forte eum aut homicidam aut maleficum aut sepulcri violatorem esse docuerit, quibus criminibus convictus sine culpa mulieris merito videtur excludi, et mulier recepta dote discedit: nam si haec crimina mulier non potuerit approbare, hac poena mulctatur, ut et dotem, quam dederat vel pro ipsa data fuerat, et donationem, quam percepit, amittat atque etiam exsilii relegatione teneatur.</p> <p>Quod si a viro mulier repellatur, nec ipse, nisi certis criminibus ream docuerit, pro levi, ut assolet, iurgio repudiare non permittitur, nisi fortasse adulteram aut maleficam aut conciliatricem eam probare sufficiat. Quod si docere non potuerit, dotem mulieri restituat et aliam ducere non praesumat uxorem. Quod si forte tentaverit, habebit mulier liberam facultatem, quae innocens eiecta est, domum mariti sui atque omnem eius substantiam sibimet vindicare. Quod dignoscitur ordinatum, ut etiam secundae uxoris dotem repudiata iniuste mulier iubeatur acquirere.</p> <p>1 maart 331 IDEM A. ad Bassum Pf. P. Legis promulgatio, quae per sedecim annos bona fide in libertate durantes contra eos, qui inquietant, praescriptione defendit, non opitulatur his, qui ex ancillis matribus et ingenuis patribus orti per id tempus in libertatis affectu cum parentibus perdurarint, quandoquidem, nullo praecedente iusto legitimae possessionis initio, usurpatio libertatis nuda iactetur, quum neque redemptio a servitute neque vicarii traditio servuli vel peculii assignatio valeat demonstrari; qui tituli possint famulatus nexibus liberare eum, qui convenitur, si quo ex iis genere usus in libertate esset per annos sedecim demoratus. Iure enim communi maternam condicionem natum sequi necesse est, ita ut, etsi herilem lectulum ancilla ascenderit, non liberorum domino, sed servorum partum suscipiat. DAT. PRID. KAL. MART. BASSO ET ABLAVIO CONSS.</p> <p><i>Interpretatio.</i> Lex aliquando fuerat promulgata, ut, si quis sedecim annos sine ulla molestia, nullo repetente vel pulsante, vixisset, et postea in servitium non veniret. Sed hoc illis prodesset non poterit, quos de ingenuis patribus et colonis mulieribus vel ancillis constiterit procreatos, nisi forte patres eorum pro filiorum capite dominis, quorum ancillas in consortio habent, aut vicaria mancipia cum peculii aut redemptionem status eorum solverint. Si vero patres hoc se persolvissse non doceant, non poterunt matrum condicionem mutare, aut mancipia dominis deperire, etiamsi de propriis dominis nascantur, nisi per manumissionem servili condicione carere non possunt. Si quis in libertate positus ancillam sibi copulaverit in coniugium, si filii ex ipsis nati fuerint, origo matrem sequatur: simili modo, si liberta servum duxerit maritum, agnatio servum sequatur, quia ad inferiorem personam vadit origo.</p> <p>18 april 331 IMP. CONSTANTINUS A. ad Ablavium Pf. P. Quicumque puerum vel puellam proiectam de domo, patris vel</p>	<p>1 augustus 331 [IDEM A. ad] Universos provinciales. Posta alia: Minorum defensores, 1 augustus 331 IMP. CONSTANTINUS A. ad universos provinciales. In insulam deportandi 12 augustus 331 IDEM A. ad Evagrium Pf. P. Nullus decurionum ad procuraciones vel 18 oktober 331 IDEM A. ad Bassum Pf. P. Super his, qui a praeside 1 december 331 IDEM A. hiereis et archisynagogis et patribus synagogarum et ceteris, 26 oktober 332 ...Si post adsertionem defensionemque ordinatam alius in iudicium 27 september 333 IDEM A. ad populum. Beneficia divorum retro principum confirmantes 5 juli 334 IDEM A. ad Pacatianum praefectum praetorio. Etsi potior aput nos 1 december 334 IDEM A. naviculariis Orientis. Pro commoditate urbis, quam aeterno 21 maart 335 IDEM A. ad provinciales. Omnes iudices invigilare praecipimus et 29 april 336 IMP. CONSTANTINUS A. ...ri fecit vel si ipsorum nomine comparavit, totum 21 juli 336 IDEM A. ad Gregorium. Senatores seu perfectissimos, vel quos in 4 februari 337 IDEM A. ad Gregorium. Qui comparat, census rei comparatae cognoscat: 21 mei 337 IDEM A. ad concilium provinciae Africae. Sacerdotes et flamines 2 augustus 337 IDEM A. ad Maximum praefectum praetorio. Artifices artium brevi Constantinus et caess. Multas saepe natas ex donatione causas cognovimus, in IMP. CONSTANTINUS A. ad Paternum Valerianum. Codicillis perfectissimatus Imp. Etsi minores vel ex patris nomine vel ex (suo, de)bitis dumtaxat fiscalibus Agrippina d(ixit): τῷ τόπῳ ἐκείνῳ οὐκ ἐπαγάργει. Constantinus A. d(ixit): 1 december 331 CT 16.8.4 Constantine Jewish priests and synagogue leaders are exempt from compulsory public service of a corporeal nature.</p>			
--	---	--	--	--

domini voluntate scientiaque, collegerit ac suis alimentis ad robur provexerit, eundem retineat sub eodem statu, quem apud se collectum voluerit agitare, hoc est sive filium sive servum eum esse maluerit: omni repetitionis inquietudine penitus summovenda eorum, qui servos aut liberos scientes propria voluntate domo recens natos abiecerint. DAT. XV KAL. MAI. CONSTANTINOPOLI, BASSO ET ABLAVIO CONSS.

Interpretatio. Quicumque expositum recenti partu, sciente patre vel matre vel domino, collegerit ac suo labore educaverit, in illius, a quo collectus est, potestate consistat, seu ingenuum seu servum, quem nutrit, esse voluerit, et si adoptare voluerit in filium vel libertum aut in servitium permanere, propria utatur potestate.

1 juli 331 IDEM A. Ne ii, qui procul ab officio sublimitatis tuae sunt, nullum meritum per sedulitatem vel obsequia praeferentes locum possint laborantibus debitum inrepere, exceptores placet pro loco et ordine suo ad commentarios accedere et eorum administrationi subrogari ceteris propulsatis, ita ut inter exceptores, prout quisque locum tempore adipisci meruerit, ordine et merito consequatur. DAT. KAL. IUL. TREVIRIS BASSO ET ABLAVIO CONSS.

1 augustus 331 IDEM A. ad universos provinciales. A proconsulibus et comitibus et his qui vice praefectorum cognoscunt, sive ex appellatione sive ex delegato sive ex ordine iudicaverint, provocari permittimus, ita ut appellanti iudex praebeat opinionis exemplum et acta cum refutatoriis partium suisque litteris ad nos dirigat. A praefectis autem praetorio, qui soli vice sacra cognoscere vere dicendi sunt, provocari non sinimus, ne iam nostra contingi veneratio videatur. Quod si victus oblatam nec receptam a iudice appellationem adfirmet, praefectos adeat, ut aput eos de integro litiget tamquam appellatione suscepta. Superatus enim si iniuste appellasse videbitur, lite perdita notatus abscedet, aut, si vicerit, contra eum iudicem, qui appellationem non receperat, ad nos referri necesse est, ut digno supplicio puniatur. DAT. KAL. AUG. PROPOSITA KAL. SEPT. CONSTANTINOPOLI BASSO ET ABLAVIO CONSS.

1 augustus 331 IDEM A. ad universos provinciales. Qui licitam provocationem omiserit, perpetuo silere debebit nec a nobis impudens petere per supplicationem auxilium. Quod si fecerit, deportationis poena plectendus est. DAT. KAL. AUG. PROPOSITA KAL. SEPT. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

1 augustus 331 IDEM A. AD UNIVERSOS PROVINCIALES. Posta alia: Si finalis controversia fuerit, tum demum arbiter non negetur, cum intra quinque pedes locum, de quo agitur apud praesidem, esse constiterit; cum de maiore spatio causa, quoniam non finalis, sed proprietatis est, apud ipsum praesidem debeat terminari. Et si socius quid petat a socio, ante praeses iudicet, an praestari aliquid oporteat et tunc demum illud per arbitros restituatur, quod constiterit esse solvendum. DAT. K. AUG. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

1 augustus 331 [IDEM A. AD] UNIVERSOS PROVINCIALES. Posta alia: Minorum defensores, [hoc es] tutores vel curatores, si participes rei, quae lite posci[tur, it]a, ut iussum est, edere detractaverint eosdemque contra ve[rum] nominaverint, quoniam pupillo nihil vel adulto perire oportet, in] quolibet litis eventu tantum de proprio pecuniae fisco infe[rant, q]uantum aestimatione habita ex tertia parte colligitur. Quod[si pau]peres sint, capitis deminutione plectantur et desinant cives [esse R]omani, ita ut ius integrum ipsis minoribus reservetur. ET CE[TERA. D]AT. K. AUG. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

1 augustus 331 IMP. CONSTANTINUS A. ad provinciales. Posta alia: lite pendente illud, quod in controversiam devocatur, in coniunctam personam vel extraneam donationibus vel emptionibus vel quibuslibet aliis contractibus minime transferri oportet, tanquam nihil factum sit lite nihilominus peragenda. Quod si tutelae causa vertitur, post examen iudicis in supplementum pronuntiationis dentur arbitri, qui non iam arbitri, sed exsecutores putandi sunt etc. DAT. KAL. AUG. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

Interpretatio. Res, quae proposita actione repetitur, transferri a possidente ad alterum nullis contractibus potest; neque inde aliqua fieri scriptura permittitur, nisi prius lis, de qua agitur, fuerit iudicio

definita.

1 augustus 331 IMP. CONSTANTINUS A. ad universos provinciales. In insulam deportandi sunt cum amissione omnium facultatum, quae fisco addicendae sunt, ii, qui provocatione ommissa litem reparare temptaverint contra comitum ceterorumque sententias qui vice nostra iudicaverint, firmantes se per metum appellationis omisisse auxilium. In qua re vel nostrum vel praefectorum praetorio ex nostra erit iussione iudicium. DAT. KAL. AUG. PROPOSITA KAL. SEPT. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

4 augustus 331 IDEM A. AD EVAGRIUM. Ii, qui ex officialibus quorumcumque officiorum geniti sunt, sive eorundem parentes adhuc sacramento tenentur sive iam dimissi erunt, in parentum locum procedant. DAT. PRID. NON AUG. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

4 augustus 331 IDEM A. ad Evagrium pf. p. Quoniam nonnulli diversarum civitatum curiales intemperanter minores, quibus publica tutela debetur, ad curiae consortium devocarunt, ut septem vel octo annorum constitutos nonnullos nominasse firmentur, decernimus, ut omnino nullus in curiam nominationibus devocetur, nec functionum obsequia subire cogatur, nisi qui decimum et octavum annum aetatis fuerit ingressus. Quod et in futurum arceri volumus, et eos eximi, qui infra eius aetatis terminos constituti iam nominati sunt, curialibus et vinculis absolvantur. Quum enim decimum et octavum annum aetatis intraverint, si militiae nomen inserere iuxta legem datam non potuerint vel supersederint, municipali poterunt dari obsequio. DAT. PRID. NON AUG. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

Interpretatio. Minores decem et octo annorum aetate curiales nec nominari a quibuscumque nec ad servitia applicari debere: quia hoc lex sufficere credit, ut a decem et octo annis necessitati publicae, si necesse fuerit, applicentur, ita ut, si qui infra hanc aetatem ante nominati iam fuerint, absolvantur.

12 augustus 331 IDEM A. ad Evagrium pf. p. Nullus decurionum ad procuraciones vel curas civitatum accedat, nisi omnibus omnino muneribus satisfecerit patriae vel aetate vel meritis. Qui vero per suffragium ad hoc pervenerit administrare desiderans, non modo ab expetito officio repellatur, sed epistola quoque vel codicilli ab eo protinus auferantur, et ad comitatum destinentur. DAT. PRID. ID. AUG. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

Interpretatio. Ista lex hoc praecipit, nullum curialem, nisi omnibus curiae officiis per ordinem actis, aut curatoris aut defensoris officium debere suscipere, nisi omnibus, ut dictum est, ante muneribus satisfecerit, quae patriae ordine debentur. Nam si praefatus contra hanc praeceptionem quolibet suffragio aut sub quocumque obtentu honoris se munire voluerit, et obtentis careat et, ubi rerum domini fuerint, dirigatur.

25 september 317 IDEM A. AD BASSUM. Decreta provincialium non prius ad comitatum perferri oportet, quam singuli quique iudicantes ea inspexerint atque probaverint suaque adscriptione signaverint. Si quid fiat contrarium, competens ultio exerceatur. P(RO)P(OSITA) VIII K. OCT. CARALI GALLICANO ET BASSO CONSUL.

6 oktober 331 IDEM A. Quaecumque mulierum post hanc legem servi contubernio se miscuerit, et non conventa per denuntiationes, sicut ius statuebat antiquum, statum libertatis amittat. DAT. PRID. NON. OCT. BASSO ET ABLAVIO CONSS.

18 oktober 331 IDEM A. AD BASSUM P(RAE)FECTUM P(RAETORI)O. Super his, qui a praeside vel a quolibet alio iudice sententiam dictam infirmari deponunt, sub eo fine sublimitatis tuae succedat examen, ut, si internis negotii usquequaque decursis ex evidenti claruerit sententiam a iure iustitiaque discedere, ea penitus explosa controversia de aequitate terminum capiat. Quod si consentanea sit legibus iam prompta sententia, eius pronuntiationis inprobos oppugnator, si patrimonio circumfluit, biennio in insulam relegatione plectatur eiusque bonorum media portio fiscalibus compendiis addicta cedat: quod si agrestis vitae sit aut egentis, ad biennii tempus in metallum detrudendus est. Quam legem in annotationibus quoque nostris de iterando post sententiam iudicio custodire debebis. DAT. XIV K. NOVEMB. BASSO ET ABLAVIO

<p>CONSS.</p> <p><i>Interpretatio.</i> Quicumque causa dicta discussoque negotio a quocumque fuerit superatus et hanc ipsam litem postea reparare tentaverit, si pro ipso, qui antea addictus est, fuerit legibus lata sententia, prius iudicium non valebit. Nam si et apud alium iudicem fuerit superatus, si digna idoneaque persona est, biennio in exsilium deputetur, et medietatem facultatum suarum fiscus acquirat. Si vero indigna et pauperior persona est, in metallum biennio deputetur.</p> <p>1 november 331 IDEM A. AD PROVINCIALES. Praesides publicas notiones exerceant frequentatis per examina tribunalibus, nec civiles controversias audituri secretariis sese abscondant, ut iurgaturus conveniendi eos nisi pretio facultatem impetrare non possit, et cum negotiis omnibus, quae ad se delata fuerint, exhibuerint audientiam et frequens praeconis, ut adsolet fieri, inclamatio nullum, qui postulare voluerit, deprehenderit, expletis omnibus actibus publicis privatisque sese recipiant. Iustissimos autem et vigilantissimos iudices publicis adclamationibus conlaudandi damus omnibus potestatem, ut honoris eis auctiores proferamus processus, e contrario iniustis et maleficis querellarum vocibus accusandis, ut censurae nostrae vigor eos absumat; nam si verae voces sunt nec ad libidinem per clientelas effusae, diligenter investigabimus, praefectis praetorio et comitibus, qui per provincias constituti sunt, provincialium nostrorum voces ad nostrum scientiam referentibus.</p> <p>P(RO)P(OSITIA) K. NOV. CONSTANTINOPOLI BASSO ET ABLAVIO CONSUL.</p> <p>1 november 331 IDEM A. AD PROVINCIALES. Cessent iam nunc rapaces officialium manus, cessent, inquam: nam nisi moniti cessaverint, gladiis praecedentur. Non sit venale iudicis velum, non ingressus redempti, non infame licitationibus secretarium, non visio ipsa praediis cum pretio. Aequae aures iudicantis pauperrimis ac divitibus reserentur. Absit ab inducendo eius qui officii princeps dicitur depraedatio; nullas litigatoribus adiutores eorundem officii principum concussiones adhibeant; centurionum aliorumque officialium parva magnaque poscentium intolerandi inpetus oblidantur eorumque, qui iurgantibus acta restituunt, inexpleta aviditas temperetur. Semper invigilet industria praesidialis, ne quicquam a praedictis generibus hominum de litigatore sumatur. Qui si de civilibus causis quidquam putaverint esse poscendum, aderit armata censura, quae nefariorum capita cervicesque detruncet, data copia universis qui concussi fuerint, ut praesidium instruant notionem. Qui si dissimulaverint, super eodem conquerendi vocem omnibus aperimus apud comites provinciarum, aut apud praefectos praetorio, si magis fuerint in vicino, ut his referentibus edocti super talibus latrociniis supplicia proferamus. DAT. KAL. NOVEMB. CONSTANT(INO)P(OLI) BASSO ET ABLAVIO CONSS.</p> <p><i>Interpretatio.</i> Officiales omnium iudicum venales esse non audeant, neque pretium de introitu occurrentium aut litigantium vel egressu requirant. Sed interpellantes tam divites, quam sine ullo praemio pauperes audiantur. Quod si rapaces esse voluerint, gladio puniantur, aut certe de eorum rapacitate dominicis auribus referatur.</p> <p>1 december 331 IDEM A. hiereis et archisynagogis et patribus synagogarum et ceteris, qui in eodem loco deserviunt. Hiereos et archisynagogos et patres synagogarum et ceteros, qui synagogis deserviunt, ab omni corporali munere liberos esse praecipimus.</p> <p>DAT. KAL. DEC. CONSTANTINOPOLI BASSO ET ABLAVIO CONSS.</p>				
--	--	--	--	--